

ARBRES D'OMBRA I ALTRES PLANTES

Ses Sitges, granja escola. Sant Llorenç des Cardassar. Col·lecció "Informacions" núm. 18

1.- Generalitats

Al voltant de "ses cases" de foravila, a més dels animals i dels fruiters, s'hi donen altres arbres i plantes

D'una banda hi ha el que podríem anomenar **arbres d'ombra**, aquells que al voltant de la casa que mira al migdia i que, per tant rep tot el sol proporcionen resguard del sol d'estiu, a persones i animals.

I també s'han de considerar el conjunt de plantes d'ornamentació agrupades sota el nom genèric de **ramellers**, plantes basicament femenines i **altres** arbres o arbusts més o menys habituals.

Duns i altres, en tenim una petita mostra a ses Sitges

1.- Arbres d'ombra

FIGUERA (Vegi's fitxa específica).

Es troba en algunes cases. A més d'ombra proporciona fruit. Era impressionat la figuera que hi havia a la clastra del Rafal Sec. Davant les cases de ses Sitges n'hi havia una de *rotgeta* (que vam canviar per un morer per temor a que les arrels no arribassin a la cisterna)

MORERES (*Morus alba o nigra*)

Bastant comu a la zona de Llevant (n'hem localitzades de velles a Son Roca, Montseriu, Pocafarina...)

Arbre de la família de les moràcies, de fulles amples, llises, ovalades i un poc acorades a la base que serveixen d'aliment als cucs de seda. Fruit blanc o rosat de gust dolcenc. Tolera poders fortes. De creixement ràpid, manté el fullam mentre dura la calor

LLEDONER (*Celtis australis*)

Es solia sembrar el dia que neixia l'hereu. Fulles

assimètriques, lanceolades, dentades, aspres al tacte. Fruit drupaci negre, comestible: el lledó

Cultivat per la seva ombra i per la flexibilitat de la seva fusta, utilitzada per fer jous, forques de ventar a l'era,

collars de picarols... (Cast. almez)

PALMERES

La (*Phoenix dactylifera*), anomenada dabitualment **palmera**, floreix en el mes de març, un arbres fan flors masculines i altres femenines que, després, es convertiran en dàtils, poques vegades

comentibles (en canvi solen madurar a la banda de migjorn de l'Illa)

La (*Phoenix canariensis*) coneguda per **fasser**. Cultivat

en jardins es fa més baix, gruixat i espès. Fa un dàtils menuts que no arriba a madurar.

La (*Washingtonia robusta*), es fa molt alta (fins a 22 m), de fulles arrodonides i tronc prim.

I el garballó (*Chamaerops humilis*) palmereta de troncs ordinariament poc elevat, es dona espontaniament a les zones Llevant i Ponent de l'Illa. El fruit del garballó el **plomissó** és astringent. Les fulles tendres també son comestibles. De les fulles se'n fa **llatra** que serveix per fer corda, estores, sanalles...

A ses Sitges també hi ha varis arbres no gaire comuns a foravila però habituals a parcs i jardins

BELLAOMBRA (*Phytolacca dioica*).

De la família de les fitolacàcies. D'arrels poderoses tronc corpulent i fusta blana. Flors agrupades amb raïms. Fulles caduques (al començament de l'hivern), fulles grosses, lanceolades. Es originari d'Amèrica del Sud on es conegut per "ombú".

ARBRE DE L'AMOR (*Cercis siliquastrum*)

De la família de les papilionàcies. Flors

rosenques abans de les fulles. Fruit en llegum. Fulles simples, alternes, oviodes. Peciol llarg que facilita el moviment de les

fulles i fa que l'ombra sigui singularment fresca.

PEBREBONER (*Schinus molle*)

Branques primes i penjants, fulles estretes d'olor de pebre. Flors petites. Fruit esfèric vermellós.

EVÒNIM (*Evonimus japonica*).

Arbust que, a vegades, agafa forma arbòria (Hort de sa Begura, cementiri de s'Alqueria Blanca..) De fulles dures, lluints i dentades. Fruit en forma de vistoses càpsules vermelles partides.

ARBRES D'OMBRA I ALTRES PLANTES

Ses Sitges, granja escola. Sant Llorenç des Cardassar. Col·lecció "Informacions" núm. 18

PARRA (*Vitis vinifera*).

Cep de vinya que es deixa créixer sostenint els sarments amb estalons, estaques, columnes...o altres suports adequats. Compleixen una doble funció: de banda proporcionar raïms a la taula, ombregen façanes o patis a l'estiu.

ACÀCIA/ROBINIA (*Acacia, Gleditschia, Robinia...*).

Sota aquest nom s coneixen diverses espècies de plantes lleguminoses o arbres, basicament destinats a fer ombra a carreteres, camins i corrals

BUGUENVIL·LIA (*Bugainvillea spectabilis*).

Planta que s'enfila per façanes o en forma d'emparrat per aprofitar la seva ombra o les flors liles o vermelles, de llarga durada

VAUMERES (*diferents plantes del gènere Malva*).

De troc ramós quasi recte i fràgil, fulles peludes de 5-7 lòbuls, dentades i flors de diversos colors.

3.- Ramellers

Sovint, més enllà de la carrera, davant les cases de la banda de llevant, s'hi solia situarel "corralet dels ramellers", on de banda de herbes aromàtiques (vegeu fitxa específica), la madona hoi solia conrar certes plantes d'ornamentació com l'evònim, el cercis o...

ROSER (*Rosa alba, rosa lutea i altres*).

Plantes del gènere Rosa de trons espinosos, fulles imparipinnades, lluents i dentades i flors de diversos colors.

CACTUS (*cactècies*)

Gènere de plantes de moltes espècies que es caracteritzen per tenir el tronc carnós, fulles en forma d'espines i flor solitàries, grans i vistoses que es solen obrir de nit

...

4.- Altres

LLIMONER (*Citrus limonum*)

Era ben excepcional la casa que no disposàs d'un llimoner (i algú taronger). Fins i tot a les terres més primes i mitjançant enginyosos sistemes de reg (per exemple una gerra enterrada vora la

soca). El fruit àcid és la llimona. L'arbre presenta fulles oloroses, oblongues, dentades, lluents. Flors rosades.

TAPERERA (*Capparis spinosa*).

Planta que presenta múltiples troncs llarg i ajaguts, fulles gairebé rodones i peciols armats d'espines. Flors blanques o rosades. Es planta de temporada que arrela fons (s'hi poden sembrar cereals a sobre). Les cull la flor abans de florir que, amanida amb oli i vinagre és la **tàpera**